

Prof. Dr.
SİBEL ÖZEL

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Milletlerarası Özel Hukuk Anabilim Dalı

Prof. Dr.
MUSTAFA ERKAN

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Milletlerarası Özel Hukuk Anabilim Dalı

Prof. Dr.
HATİCE SELİN PÜRSELİM

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Milletlerarası Özel Hukuk Anabilim Dalı

Doç. Dr.
HÜSEYİN AKİF KARACA

Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Milletlerarası Özel Hukuk Anabilim Dalı

MİLLETLERARASI ÖZEL HUKUK

İÇİNDEKİLER

3. BASIYA ÖNSÖZ.....	VII
1. BASIYA ÖNSÖZ.....	IX
KISALTMALAR CETVELİ.....	XXXV

1. BÖLÜM GENEL HÜKÜMLER

§1. GİRİŞ.....	3
I. MİLLETLERARASI ÖZEL HUKUK.....	3
A. Anlamı.....	3
B. Kapsamı.....	7
C. Yabancılık Unsuru.....	9
D. Amacı.....	14
II. GELENEKSEL KANUNLAR İHTİLAFI SİSTEMİNİN İŞLEYİŞİ.....	18
A. Genel Olarak.....	18
B. Kanunlar İhtilafı Kurallarının Özellikleri.....	20
C. Kanunlar İhtilafı Kurallarının Çeşitleri.....	21
a. İki taraflı kanunlar ihtilafı kuralları.....	21
b. Tek taraflı kanunlar ihtilafı kuralları.....	21
c. Kapsama alanı genişletilmiş maddi hükümler.....	22
D. Milletlerarası Özel Hukukta Hakkaniyet.....	23
a. Genel olarak.....	23
b. Kanunlar ihtilafı hakkaniyeti.....	23
c. Maddi hukuk hakkaniyeti.....	25

§2. TARİHÇE.....	27
I. ANTİK YUNAN'DAN ORTAÇAĞ İTALYASI'NA.....	27
II. ORTAÇAĞ: STATÜCÜLER.....	29
III. YENİÇAĞ: MİLLETLERARASI NEZAKET KURAMI.....	31
IV. 19. YÜZYIL: GELENEKSEL METODOLOJİNİN İNŞASI.....	32
V. AMERİKAN YAKLAŞIMLARI.....	34
A. Geleneksel Kanunlar İhtilafı Sistemi.....	34
B. Amerikan Devrimi.....	37
a. Currie'nin menfaat analizi.....	37
b. Cavers'in tercih prensibi.....	40
c. Leflar'ın seçimi etkileyen hususları.....	41
d. 2. Restatement of Conflict of Laws.....	42
e. Devrimin sonu.....	43
VI. AMERİKAN DEVRİMİNİN KITA-AVRUPASINDAKİ ETKİSİ: EN YAKIN BAĞLANTILI HUKUK.....	44
§3. METODOLOJİ.....	48
I. DOĞRUDAN MADDİ HUKUK YÖNTEMİ.....	48
II. SEÇİCİLİK YÖNTEMİ.....	51
A. Çok Taraflılık Yöntemi.....	51
B. Tek Taraflılık Yöntemi.....	51
a. Tek taraflı kanunlar ihtilafı kuralları.....	53
b. Doğrudan uygulanan kurallar (müdahaleci kurallar).....	55
c. Kapsama alanı genişletilmiş maddi hükümler.....	56
§4. TÜRK MİLLETLERARASI ÖZEL HUKUK TARİHÇESİ VE KAYNAKLARI.....	58
I. İSLAM HUKUKU.....	58
A. Zimmiler.....	60
B. Müste'menler.....	63
C. Harbiler.....	64
II. OSMANLI DÖNEMİ.....	65
A. Osmanlı'da kapitülasyonlar.....	69

B. Kapitülasyonların içeriği	71
C. Kapitülasyonların hukuki niteliği	74
D. Kapitülasyonların kaldırılması	76
III. CUMHURİYET DÖNEMİ	81
IV. KAYNAKLAR	83
A. Yazılı hukuk kaynakları	84
B. Örf ve âdet hukuku	84
C. Mahkeme kararları ve doktrin	86
§5. VASIFLANDIRMA	87
I. GENEL OLARAK	87
II. VASIFLANDIRMANIN TÂBÎ OLACAĞI HUKUK	89
A. Lex fori	89
B. Lex causae	90
C. Otonom vasıflandırma	92
D. Değerlendirme	93
§6. BAĞLAMA NOKTALARININ YORUMU	95
I. GENEL OLARAK	95
II. YORUMUN TÂBÎ OLDUĞU HUKUK	97
III. ŞAHSİ STATÜDE KULLANILAN BAĞLAMA NOKTALARI	98
A. Milli Hukuk	98
a. Vatansızlara ve mültecilere uygulanacak hukuk	100
b. Birden fazla vatandaşlığı olan kişilere uygulanacak hukuk	102
aa. Vatandaşlıklardan biri Türk vatandaşlığı ise	102
bb. Vatandaşlıklardan hiçbiri Türk vatandaşlığı değilse	103
B. Yerleşim Yeri	103
C. Mutat Mesken	105
§7. ATIF (RENOI)	109
I. GENEL OLARAK	109

II. TÜRK HUKUKUNDA ATFIN KABUL	112
§8. NMESELE.....	116
I. GENEL OLARAK.....	116
II. NMESELENİN TÂBİ OLDUĞU HUKUK	118
A. Lex Causae'nın nmeseleye Uygulanması	118
B. Lex Fori'nin nmeseleye Uygulanması.....	119
§9. KAMU DÜZENİ	120
I. GENEL OLARAK.....	120
II. KAMU DÜZENİNİN KAPSAMI	124
A. Anayasada yer alan temel hak ve özgürlüklere aykırılık....	125
B. Türk hukukunun temel ilkelerine aykırılık.....	126
C. Toplumun temel ahlak kurallarına aykırılık	131
III. KAMU DÜZENİNE AYKIRILIK HALİNDE UYGULANACAK HUKUK.....	133
§10. DOĞRUDAN UYGULANAN KURALLAR.....	134
I. GENEL OLARAK.....	134
II. KAMU DÜZENİ İLE İLİŞKİSİ	139
III. DOĞRUDAN UYGULANAN KURALLARIN UYGULAMA ALANI	142
A. Lex Fori'nin Doğrudan Uygulanan Kuralları.....	142
B. Lex Causae'nın Doğrudan Uygulanan Kuralları	143
C. çnc lkenin Doğrudan Uygulanan Kuralları.....	146
§11. YABANCI HUKUKUN UYGULANMASI	149
I. GENEL OLARAK.....	149
II. KANUNLAR İHTİLAFI KURALLARININ UYGULANMASI.....	150
A. Tarafların İleri Sürmesi.....	150
B. Hâkimin Re'sen Nazara Alması.....	151
C. Karma Sistem	152
III. YABANCI HUKUKUN UYGULANMASI.....	153
A. Yabancı Hukukun Vakıa Olarak Ele Alınması.....	153

B. Yabancı Hukukun Hukuk Olarak Uygulanması	154
C. Karma Sistem	155
IV. YABANCI HUKUKUN İÇERİĞİNİN BELİRLENMESİ... 156	
A. Genel Olarak	156
B. Uluslararası Sözleşmeler	159
a. Yabancı Hukuk Hakkında Bilgi Edinilmesine Dair Avrupa Sözleşmesi.....	159
b. Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu ikili antlaşmalar	160
C. Yabancı Hukukun İçeriğinin Tespit Edilememesi.....	160
V. YABANCI HUKUKUN DENETİMİ.....	161
A. Kanunlar İhtilafı Kurallarının Üst Yargı Mercisinde Denetimi	161
B. Yabancı Hukukun Üst Yargı Mercisinde Denetimi.....	163
C. Yabancı Hukukun Anayasaya Aykırılığı	164
VI. BÖLGELERARASI ÖZEL HUKUK.....	167
VII. ŞAHISLARARASI ÖZEL HUKUK.....	168
VIII. ZAMANLARARASI ÖZEL HUKUK.....	169
IX. STATÜ DEĞİŞİKLİĞİ.....	170
§12. KANUNA KARŞI HİLE.....	171
I. GENEL OLARAK.....	171
II. KANUNA KARŞI HİLENİN SONUÇLARI	174
§13. İNTİBAK	178
I. GENEL OLARAK.....	178
II. İNTİBAKTA ÇÖZÜM YÖNTEMLERİ.....	179
§14. ŞEKİL.....	181
I. GENEL OLARAK.....	181
II. GEÇERLİLİK ŞEKLİNE UYGULANAN HUKUK	186
A. Genel Olarak	186
B. LRA Kuralının Uygulanması.....	188
a. Tek taraflı hukuki işlemler.....	188

b. İki taraflı hukuki işlemler	188
C. Alternatif Kuralın Reddi.....	190
a. Sadece LRA'nın uygulanması.....	190
aa. Evlenmenin şekli.....	190
bb. Kambiyo senetleri	193
b. Sadece lex causae'nın uygulanması	195
aa. Taşınmaz üzerindeki aynî haklara ilişkin hukuki işlemler.....	195
bb. Tüketici sözleşmeleri	196
cc. İşlemin yapıldığı yerde bilinmeyen ya da yapılamayan şekil.....	197
III. İSPAT ŞEKLİNE UYGULANAN HUKUK.....	197
§15. ZAMANAŞIMI	200
I. GENEL OLARAK.....	200
II. UYGULANACAK HUKUK.....	201
III. KURALIN KAPSAMI DIŞINDA KALAN HALLER.....	204
A. Kamu Düzeni	204
B. Kıymetli Evrak Hukukunda Müracaat Hakkının Kullanılması.....	205

2. BÖLÜM

KANUNLAR İHTİLAFI KURALLARI

§1. EHLİYET	209
I. GENEL OLARAK.....	209
II. EHLİYETE UYGULANACAK HUKUK	211
A. Gerçek Kişiler.....	211
a. Hak ve fiil ehliyeti.....	211
b. İşlem güvenliği ilkesi.....	220
c. Statü değişikliği.....	221
d. Cinsiyet değişikliği.....	222

---

e. Ad.....	223
B. Tüzel Kişiler.....	235
§2. NİŞANLANMA.....	240
I. GENEL OLARAK.....	240
II. UYGULANACAK HUKUKUN TESPİTİ.....	243
§3. EVLENME	246
I. GENEL OLARAK.....	246
II. EVLENME EHLİYET VE ŞARTLARI	248
A. Genel Olarak	248
B. Evlenme Ehliyet ve Şartlarına Uygulanacak Hukuk.....	249
III. EVLENMENİN ŞEKLİ.....	254
A. Genel Olarak	254
B. Konsolosluk Evlenmeleri.....	255
C. Evlenmenin Şekline Uygulanacak Hukuk	257
IV. EVLENMENİN HÜKÜM VE SONUÇLARI	259
A. Genel Olarak	259
B. Evlenmenin Hüküm ve Sonuçlarına Uygulanacak Hukuk	260
§4. EVLİLİKTEN DOĞAN MAL REJİMLERİ.....	262
I. GENEL OLARAK.....	262
II. EVLİLİK MAL REJİMLERİNE UYGULANACAK HUKUK.....	264
§5. BOŞANMA	271
I. GENEL OLARAK.....	271
II. BOŞANMA VE AYRILIK DAVASINDA UYGULANACAK HUKUK.....	271
§6. SOYBAĞI.....	276
I. GENEL OLARAK.....	276
II. SOYBAĞININ KURULMASINA VE İPTALİNE UYGULANACAK HUKUK.....	277

III.	SOYBAĞININ KURULMASI VE İPTALİYLE İLGİLİ ULUSLARARASI SÖZLEŞMELER.....	286
A.	Evlilik Dışı Doğan Çocukların Hukuki Statüsüne Dair Avrupa Sözleşmesi.....	286
B.	Evlilik Dışında Doğan Çocukların Tanınmalarını Kabule Yetkili Makamların Yetkilerinin Genişletilmesi Hakkında Kişi Halleri Komisyonu Sözleşmesi.....	287
C.	Meşru Olmayan Çocukların Ana Bakımından Nesebinin Tesisine Ait Sözleşme.....	288
D.	Evlenme ile Nesep Düzeltilmesi Hakkında Sözleşme.....	289
IV.	SOYBAĞININ HÜKÜMLERİNE UYGULANACAK HUKUK.....	290
V.	SOYBAĞININ HÜKÜMLERİYLE İLGİLİ ULUSLARARASI SÖZLEŞMELER.....	291
A.	Uluslararası Çocuk Kaçırmalarının Hukuki Veçhelerine Dair Lahey Sözleşmesi.....	291
B.	Velayet Sorumluluğu ve Çocukların Korunması Hakkında Tedbirler Yönünden Yetki, Uygulanacak Hukuk, Tanıma, Tenfiz ve İşbirliğine Dair Sözleşme	295
C.	Çocuklarla Kişisel İlişki Kurulmasına Dair Avrupa Sözleşmesi.....	298
§7.	EVLAT EDİNME	299
I.	GENEL OLARAK.....	299
II.	TMK KAPSAMINDA EVLAT EDİNME.....	301
III.	MİLLETLERARASI SÖZLEŞMELER KAPSAMINDA EVLAT EDİNME	303
IV.	MÖHUK KAPSAMINDA EVLAT EDİNME	309
A.	MÖHUK m. 18'in Değerlendirilmesi.....	309
B.	MÖHUK m. 18 Kapsamında Vasıflandırmalar	316
C.	Şekil.....	318
§8.	MİRAS	322
I.	GENEL OLARAK.....	322

II. MÖHUK M. 20 KAPSAMINDA DEĞERLENDİRMELER.....	323
A. Miras İhtilaflarına Uygulanacak Hukukun Tespiti.....	324
a. MÖHUK m. 20(1)'in kapsamı.....	324
b. MÖHUK m. 20(2)'nin kapsamı	330
c. MÖHUK m. 20(3)'ün kapsamı	333
d. Ölümüne Bağlı Tasarruflarda Şekle ve Ehliyete Uygulanacak Hukuk.....	334
e. Türkiye'nin akdettiği iki taraflı sözleşmeler kapsamında mirasa dair meseleler.....	340
§9. NAFKA	341
I. GENEL OLARAK.....	341
II. NAFKA YÜKÜMLÜLÜĞÜNE UYGULANACAK HUKUK.....	343
A. Çocuklara Karşı Nafaka Mükellefiyetine Uygulanacak Kanuna Dair 1956 Tarihli Lahey Sözleşmesi.....	343
a. Uygulama alanı.....	343
b. Uygulanacak hukuk.....	344
B. Nafaka Yükümlülüğüne Uygulanacak Kanuna Dair 1973 Tarihli Lahey Sözleşmesi	345
a. Uygulama alanı.....	345
b. Uygulanacak Hukuk.....	346
aa. Genel kanunlar ihtilafı kuralı.....	346
bb. Özel kanunlar ihtilafı kuralı	349
cc. Müracaat mercii hukuku	350
C. MÖHUK Uyarınca Uygulanacak Hukuk.....	351
D. Nafakaya Uygulanacak Hukukun Kapsamı.....	353
III. NAFKA ALACAKLARININ YABANCI ÜLKELERDE TAHSİLİ	355
A. Nafaka Alacaklarının Yabancı Ülkelerde Tahsiline İlişkin 1956 Tarihli Birleşmiş Milletler New York Sözleşmesi.....	355

a.	Uygulama alanı.....	355
b.	1956 tarihli New York Tahsil Sözleşmesi uyarınca tahsil usulü	357
B.	Çocuk Nafakası ve Diğer Aile Nafaka Türlerinin Uluslararası Tahsiline İlişkin 2007 Tarihli Lahey Sözleşmesi.....	361
a.	Uygulama alanı.....	361
b.	2007 tarihli Lahey Tahsil Sözleşmesi uyarınca tahsil usulü	363
§ 10.	AYNI HAKLAR.....	367
I.	OBJEKTİF BAĞLAMA KURALI: EŞYANIN BULUNDUĞU YER HUKUKU “LEX REI SITAE”	367
A.	Genel Olarak	367
B.	Kuralın Kapsamı.....	369
a.	Genel olarak.....	369
b.	Kıymetli evrak ve hak statüleri.....	372
II.	OBJEKTİF BAĞLAMA KURALININ İSTİSNALARI	374
A.	Yer Değişikliği Hâlinde Ayni Haklara Uygulanacak Hukuk	374
B.	Taşınmakta Olan Mallarda Ayni Haklara Uygulanacak Hukuk	378
C.	Taşıma Araçları Üzerindeki Ayni Haklara Uygulanacak Hukuk.....	379
III.	ŞEKLE UYGULANACAK HUKUK	382
§ 11.	FİKRÎ MÜLKİYET HAKLARI.....	384
§ 12.	TEMSİL	387
I.	GENEL OLARAK.....	387
II.	İRADİ TEMSİLDE UYGULANAN HUKUK	390
A.	İç İlişkinin Tâbi Olduğu Hukuk.....	390
B.	Dış İlişkinin Tâbi Olduğu Hukuk.....	392
a.	Temsilcinin işyeri hukuku.....	393
b.	Yetkinin fiilen kullanıldığı ülke hukuku	395

c. Temsil olunanın işyeri hukuku.....	396
C. Yetkisiz Temsilin Tâbi Olduğu Hukuk	397
a. Temsilci ile üçüncü kişi arasındaki ilişki	397
b. Temsilci ile temsil olunan arasındaki ilişki	398
c. Özel temsil yetkisinin olmaması.....	399
III. KURALIN KAPSAMA ALANI.....	400
IV. KURALIN KAPSAMI DIŞINDA KALAN HALLER.....	401
A. Ehliyet.....	401
B. Temsil Yetkisinin Şekli.....	401
C. Esas Sözleşmedeki İrade Sakatlıkları	403
D. Temel Sözleşmeden Doğan Talepler	403
§13. SÖZLEŞMELER	404
I. GENEL OLARAK.....	404
II. HUKUK SEÇİMİ	406
A. İrade Özgürlüğü İlkesi ve Hukuk Seçimi	406
B. Hukuk Seçimini Etkileyen Unsurlar	409
C. Devlet Hukukunun Seçilmesi Zorunluluğu ve İçkinleştirme (Incorporation)	411
D. Açık veya Örtülü Hukuk Seçimi.....	415
E. Kısmi Hukuk Seçimi	419
F. Seçilen Hukukta Meydana Gelebilecek Değişimler	421
G. Hukuk Seçiminin Zamanı ve Askıda Hukuk Seçimi	422
H. Hukuk Seçimi Anlaşmasının Bağımsızlığı ve Bu Anlaşmaya Uygulanacak Hukuk.....	424
III. HUKUK SEÇİMİ YOKLUĞUNDA UYGULANACAK OBJEKTİF BAĞLAMA KURALI: EN SIKI İLİŞKİLİ HUKUK.....	426
A. Karakteristik Edim Borçlusunun Mutat Meskeni veya İş Yeri Hukuku Karinesi	426
B. Objektif Bağlamada İstisna Kuralı: Daha Sıkı İlişkili Hukuk	436

IV. ÖZEL SÖZLEŞME TÜRLERİ.....	439
A. Taşınmazlara İlişkin Sözleşmeler.....	439
B. Tüketici Sözleşmeleri.....	441
a. Genel olarak.....	441
b. MÖHUK kapsamında tüketici sözleşmeleri.....	443
aa. Genel olarak.....	443
bb. Uygulanacak hukuk.....	447
C. İş Sözleşmeleri.....	453
a. Genel olarak.....	453
b. Uygulanacak hukuk.....	455
D. Fikrî Mülkiyet Haklarına İlişkin Sözleşmeler	473
E. Eşya Taşıma Sözleşmeleri	476
V. SÖZLEŞMELERE UYGULANACAK HUKUKUN KAPSAMI VE ÖZELLİK ARZ EDEN DURUMLAR.....	479
A. Genel Olarak	479
B. Sözleşmeden Doğan İlişkinin Varlığı ve Maddi Geçerliliği.....	481
C. Üçüncü Ülkenin Doğrudan Uygulanan Kuralları.....	483
D. İfanın Gerçekleştirilme Biçimi ve Tedbirler.....	486
VI. ULUSLARARASI MAL SATIMINA İLİŞKİN BİRLEŞMİŞ MİLLETLER VİYANA ANTLAŞMASI.....	487
A. Genel Olarak	487
B. Uygulanma Koşulları.....	488
a. Milletlerarasılık unsuru	488
b. Sözleşme taraflarının iş yerlerinin farklı taraf devletlerde bulunması nedeniyle CISG'in uygulanması.....	489
c. Forumun kanunlar ihtilafı kurallarının taraf devletin hukukuna atıf yapması nedeniyle CISG'in uygulanması.....	490

d. Uluslararası satım sözleşmesinin konusunun CISG m. 2 ve m. 3'te belirtilen istisnalardan olmaması	492
e. CISG'in uygulanmasının CISG m. 6 kapsamında engellenmemesi	494
§ 14. HAKSIZ FİİLLER.....	496
I. GENEL OLARAK.....	496
II. ZARAR YERİ HUKUKU	498
A. Zarar Yeri Kavramı	498
B. Zarar Yerinin Tespiti	500
III. DAHA SIKI İLİŞKİLİ HUKUK.....	501
A. Ortak Mutat Mesken Hukuku	502
B. Temeldeki Hukuki İlişkinin Tâbi Olduğu Hukuk.....	504
a. Sözleşmesel ilişki	504
b. Aile hukuku ilişkisi	505
c. Şirket ortaklığı ilişkisi	506
IV. HUKUK SEÇİMİ	507
V. ÖZEL HAKSIZ FİİL TÜRLERİNE UYGULANACAK HUKUK.....	509
A. Medya ve Kitle İletişim Araçlarıyla Kişilik Haklarının İhlali	509
B. İmalatçının Sorumluluğu	514
C. Haksız Rekabet	519
D. Rekabetin Engellenmesi.....	525
§ 15. SEBEPSİZ ZENGİNLEŞME	528
I. GENEL OLARAK.....	528
II. UYGULANACAK HUKUK.....	529
§ 16. MÖHUK'TA DÜZENLENMEYEN ALANLAR.....	534
I. VEKALETSİZ İŞGÖRME.....	534
II. ALACAĞIN DEVRİ	538
III. BORCUN ÜSTLENİLMESİ.....	541

IV. ŞİRKETLER	542
---------------------	-----

3. BÖLÜM

MİLLETLERARASI USUL HUKUKU

§1. MİLLETLERARASI USUL HUKUKUNA GİRİŞ.....	549
I. GENEL OLARAK MİLLETLERARASI USUL HUKUKU	549
II. MİLLETLERARASI USUL HUKUKUNDA LEX FORİ PRENSİBİ	550
III. MİLLETLERARASI USUL HUKUKUNDA VASIFLANDIRMA	551
IV. MÖHUK'UN MİLLETLERARASI USUL HUKUKU SİSTEMATİĞİ.....	553
§2. TÜRK MAHKEMELERİNİN YARGI YETKİSİ VE BU YETKİYİ SINIRLANDIRAN YARGI ve İCRA BAĞIŞIKLIĞI	555
I. TÜRK MAHKEMELERİNİN YARGI YETKİSİ.....	555
II. YARGI BAĞIŞIKLIĞI.....	556
A. Genel Olarak	556
B. Türk Hukukundaki Yargı Bağışıklığı Düzenlemeleri.....	559
C. Devleti Temsil Edenlerin Yargı Bağışıklığı	562
a. Devleti sınırsız şekilde temsil edenlerin yargı bağışıklığı.....	563
b. Diplomatik temsilcilerin ve konsolosların yargı bağışıklığı.....	563
aa. Diplomatik temsilcilerin yargı bağışıklığı.....	564
bb. Konsolosluk memurlarının yargı bağışıklığı	567
D. Devlet Dışı Oluşumların Yargı Bağışıklığı	569
E. Askeri Kuvvetlerinin Yargı Bağışıklığı.....	570
III. İCRA BAĞIŞIKLIĞI.....	572
A. Genel Olarak	572
B. Türk Hukukunda İcra Bağışıklığı Düzenlemeleri	574

IV. İCRA BAĞIŞIKLIĞI İLE YARGI BAĞIŞIKLIĞI ARASINDAKİ TEMEL FARKLAR.....	576
§3. MİLLETLERARASI YETKİ KURALLARI.....	576
I. MİLLETLERARASI YETKİ KAVRAMI.....	576
II. TÜRK MİLLETLERARASI YETKİ SİSTEMİ	579
A. MÖHUK'ta Düzenlenen Genel Yetki Kuralı (MÖHUK m. 40).....	580
a. Genel olarak.....	580
b. İç hukukun yer itibariyle yetki kuralları	582
aa. HMK hükümleri uyarınca Türk mahkemelerinin milletlerarası yetkisi	583
1. Genel yetki kuralları.....	583
i. Davalının yerleşim yeri mahkemesi (HMK m. 6).....	583
ii. Davalının Türkiye'deki mutlak meskenin bulunduğu yer mahkemesi (HMK m. 9).....	587
2. Özel yetki kuralları	588
i. Malvarlığı haklarına ilişkin davalarda yetki (HMK m. 9).....	589
ii. Sözleşmeden doğan davalarda yetki (HMK m. 10).....	591
aaa. Esas alınması gereken ifa yeri.....	592
bbb. "İfa yeri"nin tespiti meselesi.....	594
iii. Taşınmazın aynına ilişkin davalarda yetki (HMK m. 12).....	595
iv. Karşı davada yetki (HMK m. 13).....	596
v. Şubeler ve tüzel kişilerle ilgili davalarda yetki (HMK m. 14).....	597
aaa. Şubenin bulunduğu yer mahkemesinin yetkisi	597
bbb. Özel hukuk tüzel kişilerinin ortaklık veya üyelik ilişkileriyle ilgili davalarda yetki	598

vi. Haksız fiilden doğan davalarda yetki (HMK m. 16).....	600
vii. Türk mahkemelerinin yetki sözleşmesi ile yetkili kılınması (HMK m. 17 ve 18)	602
viii. Yetki itirazın ileri sürülmediği durumlarda yetkisiz mahkemelerde dava açılması (HMK m. 19).....	606
bb. Diğer kanun hükümleri uyarınca Türk mahkemelerinin milletlerarası yetkisi	607
B. MÖHUK'ta Düzenlenen Özel Yetki Kuralları	609
a. Türklerin kişi hâllerine ilişkin davalarda yetki (MÖHUK m. 41).....	609
b. Yabancıların kişi hâllerine ilişkin bazı davalarda yetki (MÖHUK m. 42).....	616
c. Miras davalarında yetki (MÖHUK m. 43)	619
d. İş sözleşmesi ve iş ilişkisi davalarında yetki (MÖHUK m. 44).....	623
e. Tüketici sözleşmesine ilişkin davalarda yetki (MÖHUK m. 45).....	626
f. Sigorta sözleşmesine ilişkin davalarda yetki (MÖHUK m. 46).....	631
C. Milletlerarası Yetki Anlaşması ve Sınırları (MÖHUK m. 47).....	632
a. Milletlerarası yetki anlaşmasının şartları.....	632
b. Yazılı delille ispat.....	640
c. Yetki anlaşmasının sonuçları	640
d. MÖHUK m. 47(2)'nin değerlendirilmesi	645
e. HMK ve MÖHUK'un yetki anlaşması bağlamında karşılaştırılması	647
§4. TEMİNAT (Cautio Judicatum Solvi) (MÖHUK m. 48 ve HMK m. 84-85).....	648
§5. GEÇİCİ KORUMA TEDBİRLERİ.....	655

I.	GENEL OLARAK.....	655
II.	İHTİYATİ TEDBİR.....	657
	A. Genel Olarak	657
	B. İhtiyati Tedbir Taleplerinde Usul.....	657
	C. Özel Düzenlemelerde Yer Alan İhtiyati Tedbir Talepleri .	658
	D. İhtiyati Tedbir Taleplerinde Yetki	659
III.	İHTİYATİ HACİZ	668
	A. Genel Olarak	668
	B. İhtiyati Haciz Taleplerinde Usul.....	669
	C. İhtiyati Haciz Taleplerinde Yetki.....	670
§6.	MİLLETLERARASI DERDESTLİK (Lis Pendens)	673
I.	GENEL OLARAK.....	673
II.	TÜRK HUKUKUNDA MİLLETLERARASI DERDESTLİK	675
	A. MÖHUK m. 41 Çerçevesinde Derdestlik İtirazı	676
	B. MÖHUK m. 47'ye İstinaden Yetkilendirilen Yabancı Mahkemede Açılan Dava Sebebiyle Derdestlik İtirazı.....	678
	C. Milletlerarası Sözleşmelerde Yetkili Mahkemenin Belirlediği Hallerde Sözleşmede Öngörülen Mahkemelerde Davanın Açılmış Olması Durumunda Derdestlik İtirazı	680
III.	MİLLETLERARASI DERDESTLİK İTİRAZININ İLERİ SÜRÜLMESİ USULÜ	681
IV.	DEĞERLENDİRME	682
§7.	BEKLETİCİ MESELE	687
§8.	MİLLETLERARASI TEBLİGAT	692
I.	GENEL OLARAK.....	692
II.	1965 TARİHLİ HUKUKİ VE TİCARİ KONULARDA ADLÎ VE GAYRÎ ADLÎ BELGELERİN YABANCI MEMLEKETLERDE TEBLİĞİNE DAİR SÖZLEŞME'YE İSTİNADEN TEBLİGAT	694

III.	1954 TARİHLİ HUKUK USULÜNE DAİR LAHEY SÖZLEŞMESİ'NE İSTİNADEN TEBLİGAT.....	698
IV.	İKİLİ ANLAŞMALARLA İSTİNADEN TEBLİGAT.....	699
V.	TEBLİGAT KANUNU VE TEBLİGAT YÖNETMELİĞİ .	701
	A. Yabancı Ülkedeki Yabancılara Tebligat	701
	B. Yabancı Ülkedeki Türk Vatandaşlarına Tebligat.....	704
VI.	YABANCI DEVLETLERDEN GELEN TEBLİGAT.....	706
VII.	MÖHUK UYARINCA YARGI BAĞIŞIKLIĞIN BULUNMADIĞI DURUMLARDA TEBLİGAT	707
§9.	MİLLETLERARASI İSTİNABE	708
I.	GENEL OLARAK.....	708
II.	ULUSLARARASI SÖZLEŞMELERE İSTİNADEN İSTİNABE TALEBİ	709
	A. 1970 tarihli Hukukî veya Ticarî Konularda Yabancı Ülkelerde Delil Sağlanması Hakkında Sözleşme'ye İstinaden İstinabe Usulü	710
	B. 1954 tarihli Hukuk Usulüne Dair Sözleşme'ye İstinaden İstinabe Usulü	713
	C. İki Taraflı Adli Yardımlaşma Sözleşmelerine İstinaden İstinabe Usulü	716
III.	İKİ VEYA ÇOK TARAFLI ULUSLARARASI SÖZLEŞMENİN BULUNMAMASI DURUMUNDA İSTİNABE USULÜ.....	717
§10.	YABANCI MAHKEME KARARLARININ TANINMASI VE TENFİZİ	718
I.	GENEL OLARAK.....	718
II.	TANIMA VEYA TENFİZ.....	719
III.	TANIMA VE TENFİZİN ÖN ŞARTLARI (MÖHUK m. 50)	723
	A. Yabancı Bir Mahkemeden Verilmiş Karar	723
	B. Hukuk Davalarına İlişkin Karar	726
	C. Kararın Kesinleşmiş Olması.....	727

IV. TENFİZ ŞARTLARI (MÖHUK m. 54)	730
A. Genel Olarak	730
B. Karşılıklılık.....	730
C. Türk Mahkemelerinin Münhasır Yetkisine Girmeyen Bir Konuda Karar Verilmiş Olması.....	735
D. Aşkın/Aşırı Yetki (Exorbitant Yetki).....	738
E. Kamu Düzeni	740
F. Savunma Haklarına Riayet Edilmemiş Olması Sebebiyle Usule Aykırılık.....	752
V. TANIMA (MÖHUK m. 58)	754
VI. TANIMA VE TENFİZ ARASINDAKİ TEMEL FARKLAR.....	759
VII. YABANCI ÜLKE ADLÎ VEYA İDARÎ MAKAMLARINCA VERİLEN BOŞANMA KARARLARININ NÜFUS KÜTÜĞÜNE TESCİLİ.....	760
§11. TANIMA VE TENFİZDE USULE İLİŞKİN MESELELER.....	763
I. GENEL OLARAK.....	763
II. GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME.....	764
A. Görevli Mahkeme.....	764
B. Yetkili Mahkeme.....	767
III. TANIMA VE TENFİZ İSTEMİ YÖNTEMİ	770
A. Tanıma ve Tenfiz Talebi İçin Hukuki Yararın Gerekliliği .	770
B. Tanıma ve Tenfiz Taleplerinde Dilekçe.....	771
C. Tanıma ve Tenfizde Tebligat	772
D. Yargılama Usulü	773
IV. İTİRAZ	775
V. TANIMA VE TENFİZ TALEBİNDE TÜRK MAHKEMESİNİN VERECEĞİ KARAR.....	777
VI. TANIMA VEYA TENFİZ KARARININ YERİNE GETİRİLMESİ VE TEMYİZİ	779
VII. KARARIN KESİN HÜKÜM VE KESİN DELİL ETKİSİ...	781
VIII. HARÇLAR.....	783

§12. GENEL OLARAK TAHKİM VE HAKEM**KARARLARININ İCRASI.....786****I. TAHKİM VE TAHKİME İLİŞKİN TEMEL****KAVRAMLAR..... 786****A. Genel Olarak Tahkim ..... 786****B. Türk Hukukunda Tahkimin Gelişimi ve Tahkimle
İlgili Düzenlemeler..... 788****C. Tahkime İlişkin Temel Hususlar..... 791****a. Tahkimin sınıflandırılması..... 791****b. Tahkimde rıza..... 791****c. Tahkim sözleşmesinin şekli ..... 793****d. Tahkim yeri kavramı ..... 795****e. İptal davası ..... 796****II. YABANCI HAKEM KARARLARININ TANINMASI****VE TENFİZİ..... 797****A. Genel Olarak ..... 797****B. New York Sözleşmesine Göre Tanıma ve Tenfiz
Engelleri..... 800****a. Tahkim sözleşmesinin geçersiz olması ..... 801****b. Tahkim yargılamasının taraflarının ehliyetsiz olması. 803****c. Hukuki dinlenilme hakkının ihlal edilmesi ..... 805****d. Hakemlerin yetkisini aşmış olması (talebe bağlılık
ilkesinin ihlali)..... 807****e. Hakem heyetinin oluşturulmasında taraf
iradelerine aykırılık..... 811****f. Tahkim yargılamasında usule uygulanacak
hukukta hata ..... 811****g. Hakem kararının bağlayıcı olmaması ..... 813****h. Hakem kararının iptal edilmiş olması veya
icrasının geri bırakılması ..... 814****i. Uyuşmazlığın tahkime elverişli olmaması ..... 816****j. Hakem kararının kamu düzenine aykırı olması..... 819**

C. MÖHUK Hükümlerine Göre Tanıma veya Tenfiz Şartları.....	820
D. Yabancı Hakem Kararlarının Tanınması ve Tenfizinde Usuli Konular	823
a. Görevli mahkeme	823
b. Yetkili mahkeme	824
c. Harçlar	825
d. Teminat.....	826
e. Yargılama usulü	826
f. Kanun yolu bakımından değerlendirme	827
MİLLETLERARASI ÖZEL HUKUK VE USUL HUKUKU HAKKINDA KANUN	829
KAYNAKÇA.....	851